

Projekt "RÖÖVLINDUDE SEIRE PÜSIALADEL"

- Eestis pesitseb 23-26 liiki röövlindude - nad moodustavad enam kui kümnendiku kõigist haudelinnuliikidest.

KOLM PÕHJUST SEIREKS

Ükski röövlinnuliik ei ole eriti arvukas - ent vähearvukad liigid on enamasti ka ohustatumad. Seirega saame teada, **kes vajavad kaitset**.

Saakloomade kaudu koguneb röövlindudesse inimtegevusest loodusesse pääsenud keskkonnamürke. Kõige kõrgem kloororgaaniliste saasteainete kontsentratsioon kogu elusas looduses on mõõdetud merikotkastest! Mürgid tapavad linde otseselt või vähendavad nende pesitsusedukust. Seire annab aimu **keskkonناسaastest**.

Mitmekesises maastikus leidub palju erinevaid liike. Seal on ka erinevaid röövlindude, igaühel oma saakloomad ja elupaigad. **Mitmekesine röövlinnustik näitab rikast loodust**.

- Püsaladel kogutakse andmeid nende lindude pesitsusaegse arvukuse ja sigimisedukuse kohta.

ARVUKUSE MÄÄRAMINE

Kõik röövlinnud hoiavad pesitsusajal oma pesitsusterritooriumi, kus nad on seotud pesa või pesapaigaga. Arvukust hinnatakse nende **territooriumide loenduse teel**. Territooriume ei leia Sa kätte üleöö - see nõuab hoolikaid vaatlusi. Pidevalt samas paigas nähtud linnud, eriti kui nad on kahekesi, viitavad territooriumile. Kindel on see siis, kui leidsid pesa või nägid pesast väljaroninud noorlinde. Juhul kui Sa pesa või pesakonda ei leidnud, ega näinud ka ärevaid vanalinde, kasuta järgmist "rusikareeglit". Territooriumi registreerimiseks on vajalik haukaliste ja pistrikuliste puhul vähemalt kolm vaatlust ning kakuliste puhul kaks territoriaalse häälitsemise juhtu samas piirkonnas.

SIGIMISEDUKUST...

... Sa kõigi nähtud-kuuldud lindude kohta teada ei saa, mõnede kohta ehk siiski.

Kõige tähtsam on iga pesitsusterritooriumi kohta välja uurida, mitu noorlindu seal antud aastal lennuvõimestus.

Selleks võib jälgida vanalindude käitumist, et leida pesa või pojad, või veendumaks, et poegi neil tänavu pole. Kanakulli, raudkulli, pistrike ja mitmete kakuliste pojad on lennuvõimestumise aegu häälekad, mis võimaldab neid hõlpsasti leida. Viudel, kanakullil ja kotkastel saab poegade puudumise kindlaks määrata, kui juhtud suvel leidma värskeste roheliste okstega "kaunistatud", ent poegadeta pesa. Pesa "kaunistamisega" näitavad linnud selle asustatust, ka siis, kui nad ei pesitse.

MILLEST ALUSTADA?

Alusta püsiala valimisest.

Asukoht.

Röövlindude vaatlemine on suuresti aastaringne tegevus. Korralike vaatluste tegemiseks tuleb alal viibida erinevatel kuudel mitmeid päevi. Seepärast peaks ala paiknema vaatlejale hästi ligipääsetavas kohas ja on hea, kui tal on seal võimalik mõnda aega püsivalt elada. Oma kodus või suvemajas on see teadagi mugavam kui telgis.

Ala valikul **ei ole oluline**, kas sinna jääb rabasid, suuri metsi, või on kõik vaid põllumaa. Röövlindude leidub kõikjal, ja vähemalt Eestis on loodusmaastiku röövlindudest ehk rohkemgi teada kui kultuurmaastikult.

Suurus ja piirid.

Kõige parem: vali uurimisalaks endale asukohalt sobiv UTM-põhiruut. See on (üldjuhul) 10*10 km külgedega ehk 100 km² suurune, mis sobib uurimiseks 1-3 vaatlejale: ala jõutakse korralikult vaatlustega katta ning andmeid on üldistamiseks piisavalt. UTM-piirid saame Sulle saata EOÜ-st.

Vaatlusaastad.

Püsiala tähendab parimal juhul vaatlemist igal aastal. Nii väldime üldistusi ainult mõne (võib-olla mingis mõttes erakordse) aasta põhjal, andmete kasutamine on kergem ja andmeid tuleb rohkem.

Kui iga-aastane vaatlemine tõepoolest **ei ole võimalik**, siis tuleks seda teha mõne aastaste tsüklikena.

VAJATAV VARUSTUS

Binoklist ei pääse küll kuidagi. Kullilisi õnnestub väga harva lähedalt vaadelda, sageli loetakse vaatluskaugust tuhandete meetritega. Binokkel peaks olema vähemalt 8-kordse, veel parem - 10..12-kordse suurendusega.

Oululine on **uurimisala kaart**. Pesad ja territooriumid võid märkida otse kaardile, milleks sobib topograafilise kaardi koopia mõõtkavas 1:20000 kuni 1:50000. Uurimisala kaardi koopia saab Sulle muretseda ka EOÜ. Lennusuundade või kuulnud häälte suuna kindlaksmääramisel vajad **kompassi**.

Tõenäoliselt vajad Sa mingit **välimäärajat**. Kullide, pistrike ja kakkude määramine looduses on sageli raske, ent väga harva võimatu. **Sinu oskusest röövlindude määrata sõltub Su vaatluste edu!** Käesolevaks ajaks on paljudes välisriikides ilmunud mitmeid häid määrajaid ja helisalvestustega kassetteplaatte. Meile pole need veel jõudnud. Soovitav on eestikeelsest trükisõnast lugeda siiski Eerik Kumari "Eesti lindude välimäärajat" (1984) ja kakuliste osas Asko Lõhmuse "Millised kakud on kassikakud? Ja millised mitte?" (Eesti Loodus nr.3, 1996). Kakulistest saad sealt alguseks piisava ülevaate, ent kullide-pistrike puhul jääb eelmainitust väheks. **Kui tunned, et vajad määramise osas abi, teata või astu läbi EOÜ kontorist - ehk leiame sealt Sinule sobiva juhendmaterjali !**

Muu spetsiifiline varustus ei ole hädatarvilik. Vanade lehtpuude või mändide otsa ronimiseks võib siiski vaja minna ronimisraudu, agaral kakupesade kontrolliljal peaks tingimata olema mingi näokaitse (kasvõi mootorratturi-prillid), rõngastajal muidugi rõngastusvahendid.

MIS SAAB EDASI?

Kui oled otsustanud oma püsiala kasuks, anna endast teada EOÜ aadressil, märkides ümbrikule "Röövlinnuprojekt". Saame Sulle saata kaardimaterjali, täpsema juhise ning vaatlusankeedi. UTM-piire, kaarte ja juhendit läheb Sul vaja juba aprillikuus, mil kakud häälitsevad ning hiireviud ja kanakullid teevad mängulende. Vaatlustufemused kogutakse kokku novembris.